

Rummel Julian (1878 - 1954)



inżynier budowy okrętów, jeden z najwybitniejszych polskich ludzi morza, pionier idei Gdyni, organizator i pierwszy dyrektor "Żeglugi Polskiej".

Tematykę morską znał od dziecka, gdyż jego ojciec inż. Władysław Rummel był hydrografem i budowniczym portów morskich. Julian urodził się 29 września 1878 r. w Libawie (dziś Liepāja na Łotwie - siostrzane miasto Gdyni), gdzie ojciec właśnie budował port. W 1888 r. zaczął uczęszczać do gimnazjum klasycznego w Rewlu, w 1892 r. ojciec wysłał go do Szkoły Komercyjnej w Petersburgu (wzorowanej na angielskich collegach, w której szczególny nacisk kładziono na języki obce). Po jej ukończeniu Rummel chciał poświęcić się marynarce wojennej, ale trafił na zdecydowany sprzeciw ojca i zgodził się pojechać na studia inżynierskie do Glasgow w Szkocji. W 1902 r. wrócił do Petersburga statkiem kampanii żeglugowej Wilson Line (ćwierć wieku później linię tę wykupił dla Polski). Podjął pracę w największym syndykacie hutniczym w carskiej Rosji "Prodamiet". Ożenił się z Olgą de Morandi, Rosjanką włoskiego pochodzenia, córką adwokata (mieli dwoje dzieci). W roku 1906 został członkiem Państwowej Rady Żeglugi w Petersburgu, a w trzy lata później pierwszy wszechrosyjski zjazd działaczy żeglugowych w Moskwie nadał mu tytuł swojego członka honorowego. W Rosyjskim Cesarskim Towarzystwie Technicznym, ekskluzywnej instytucji opiniującej wynalazki, był sekretarzem sekcji morskiej. Współzakładał Izbę Handlową Rosyjsko-Włoską. Działał w Towarzystwie Dnieprowskim oraz w wielu innych organizacjach społecznych, związanych z działalnością gospodarczą i morską.

W lipcu 1918 r., a więc jeszcze przed zakończeniem I wojny, przedstawicielstwo polskie w Petersburgu zwołało naradę ekonomiczną (z Kazimierzem Porębskim, któremu za dwa lata miały podlegać sprawy morskie w Polsce), by obradować nad przyszłym programem odradzającej się Polski. Julian Rummel wygłosił referat pt. "Polska a wyjście do morza". *"Kto wie, czy gdyby dokładnie przeanalizować w chronologicznym porządku kto i kiedy pierwszy zaczął mówić o morzu w Polsce - czy nie okazałoby się, że pierwszy raz słowo "morze" w niepodległej Polsce powiedział właśnie pan Rummel."* - w dwudziestą rocznicę powstania Ligi Morskiej pisało "Morze".

W tym samym 1918 r. roku wyruszył z żoną i dziećmi przez Odessę, Bałkany i Wiedeń do Polski, co zajęło... dwa lata (w Rosji szalała rewolucja). Do Warszawy dotarł w listopadzie 1920 r. Zaproszony do współpracy przez Związek Towarzystwa Transportowego "Polbal" w Gdańsku, Rummel pojechał nad morze, sprowadził rodzinę i zamieszkał w Sopocie. Obejrzał Gdynię. "Nieprzyjemną stroną były mokradła między wsią Gdynia a Oksywiem, gdzie często trzymały się mgły i gdzie się wylęgiwały komary" - pisał. Gdy pod koniec 1921 r. przeniesiony został do zarządu "Polbalu" w Warszawie, rozwinął działalność na rzecz budowy portu w Gdyni. Spraszał gości, także posłów i ministrów, wyjaśniał im problemy morskie, wyklócał się z marszałkiem Sejmu Trąpczańskim, którego przekonano do idei budowy portu w Tczewie oraz udowadniał, że "w Gdyni może być port niewielki, czwartorzędny, pomocniczym, a najprędzej port specjalnym np. rybacki." Z wiceadmirałem Porębskim chodził do Józefa Piłsudskiego. W 1921 r. został dyrektorem warszawskiego Biura Ligi Morskiej, a będąc przekonany, że tylko własny port, flota

handlowa i wojenna są kluczem do rozwiązania podstawowych problemów gospodarczych Polski, jeździł po kraju z odczytami, publikował dziesiątki artykułów w prasie, pisał książki, jednocześnie starając się wywrzeć naciski na centralne ośrodki władzy. W 1923 r. wydrukował książkę pt. "Port w Gdyni", przetłumaczoną także na język francuski, która miała niemałe znaczenie do powzięcia decyzji w sprawie budowy portu.

W tym samym roku uroczystie poświęcony został w Gdyni Port Tymczasowy i Schronisko dla Rybaków, a Rummel zorganizował zjazd Ligi Morskiej i Rzecznej w Gdyni. W 1924 r. współtworzył Konsorcjum Francusko-Polskie do budowy portu w Gdyni (w skład Konsorcjum wszedł ojciec Władysław Rummel).

Na początku 1926 r. roboty przy budowie portu stanęły. Sytuacja wydawała się bez wyjścia. Toteż gdy ministrem przemysłu i handlu został w 1926 r. **Eugeniusz Kwiatkowski**, Rummel napisał ostry memoriał i rozesłał do przyjaciół, z prośbą o doręczenie ministrowi. **Kwiatkowski** wziął sprawę Gdyni w swe ręce i budowa portu ruszyła gładko, a Julian Rummel został powołany do zorganizowania polskiej floty handlowej i mianowany dyrektorem "Żegluga Polskiej". Pierwsze biura przedsiębiorstwa urządził Rummel w czteropokojowym mieszkaniu wynajętym w domu byłego wójta Radtkego. "Przed domem, na drzewcu, w te dni, gdy w porcie znajduje się statek przedsiębiorstwa, jest podnoszona flaga" - donosiło w styczniu 1927 r. "Morze". Sam zamieszkał w domu kapitana Stefana Szmidta przy ul. Starowiejskiej 8. Cztery lata później postawił gmach "Żegluga Polskiej" przy ul. Waszyngtona - dziś mieści się tu sztab Marynarki Wojennej. W 1928 r. został wybrany członkiem magistratu miasta, przez półtora miesiąca pełnił też obowiązki burmistrza miasta. Także w 1928 r. założył drugie przedsiębiorstwo - Polsko-Brytyjskie Towarzystwo Okrętowe "Polbryt", pracujące na linii angielskiej, a następnie wykupił linię przez Ocean Atlantycki, która najpierw otrzymała nazwę Polskie Transatlantyckie Towarzystwo Okrętowe, a później Gdynia Ameryka Linie Żeglugowe (GAL). Otrzymał za to Order Polonia Restituta. Następnie powołał do życia polską maklerkę okrętową w postaci Polskiej Agencji Morskiej. Gdy więc 25 maja 1929 r. z inicjatywy Kwiatkowskiego powstał Związek Armatorów Polskich, został wybrany prezesem. Równocześnie pracował nad zbudowaniem w Gdyni Domu Marynarza. Dokonał tego w 1931 r. bez żadnej pomocy ze strony państwa. Uruchoił go w 1931 r. i przez szereg lat był prezesem zarządu.

Nie było w przedwojennej Gdyni takiego stowarzyszenia związanego z morzem, w którym by Rummel nie działał. Organizował Yacht Klub Polski (zebranie założycielskie odbyło się w 1924 r. w warszawskim mieszkaniu Rummla, a wśród 25 założycieli byli m.in. **Mariusz Zaruski**, Edward Bryzemejster, Gabriel Chrzanowski, Stanisław Kruszyński, Kazimierz Porębski). Był radcą i prezesem Komisji Morskiej Gdyńskiej Izby Przemysłowo-Handlowej, przewodniczącym Rad Opiekuńczych Liceum Handlowego i Gimnazjum Kupieckiego, prezesem komitetu budowy gmachu Izby (wzniesionego już po wojnie), wiceprezesem Towarzystwa Szkół Zawodowych, prezesem Gdyńskiego Związku Propagandy Turystycznej, założycielem YMCA i pierwszym prezesem zarządu.

Po odejściu ministra Eugeniusza Kwiatkowskiego w 1932 r., Julian Rummel odwołany został ze stanowiska, na co natychmiast zareagowało gdyńskie środowisko shippingowe, nadając mu szereg honorowych funkcji w Izbie Przemysłowo-Handlowej i Radzie Interesantów Portu oraz w tych instytucjach, w których wcześniej zasiadał z racji stanowiska. Odszedł ze swojego ukochanego przedsiębiorstwa z fasonem, organizując pierwsze Święto Morza. Autorem pomysłu

był Andrzej Wachowiak (gdyński radny, brat wojewody Stanisława), natomiast pełnym precyzji i rozmachu wykonawcą Julian Rummel. Dobrze o tym wiedziano, że ten ogromny zlot stu tysięcy Polaków nad morze prasa niemiecka nazwała "świętem Rummla".

W 1937 r. Związek Maklerów Polskich obrał go swoim prezesem, był też wiceprezesem Instytutu Bałtyckiego, członkiem rad nadzorczych Stoczni Gdyńskiej oraz Towarzystwa Reasekuracji Morskich. W 1936 r. zainicjował powstanie gdyńskiego Klubu "Rotary". W 1938 r. rząd Grecji poprosił Juliana Rummla o przyjęcie godności Konsula Generalnego Grecji w Gdyni. Wojnę przeżył w Grecji, organizując pomoc licznym uchodźcom polskim, przewijającym się przez Grecję, działając m.in. przez Międzynarodowy Czerwony Krzyż w Genewie. W 1946 r. wrócił do kraju. Został doradcą Ministra Żeglugi. Zwolniony w 1949 r przez polskie nowe władze. Zamieszkał wtedy w kamienicy przy ul. Ujejskiego 29/2, bo swą przedwojenną willę na Kamiennej Górze przy ul. Mickiewicza zdążył sprzedać. Do swojej śmierci zajmował się sprawami naukowymi. Zmarł 22 kwietnia 1954 roku, pochowany został na Cmentarzu Witomińskim.

Źródło: Sokołowska M., Kwiatkowska W., Gdyńskie Cmentarze, Gdynia 2003.

Opublikowano: 28.08.2006 00:00

Autor: Lidia Rumel-Czarnowska

Źródło: <https://www.gdynia.pl/o-gdyni/gdyski-panteon,3576/rummel-julian-1878-1954,365338>